

effectum suum est supernaturalis, ex Christi institutione habens definitas condiciones, sine quibus validus, aut efficax esse non potest, et cum quibus non potest non esse et validus, et efficax; quia ergo illae condiciones non mutantur propter solam Ecclesiae prohibitionem seu censuram, ideo per illam solam, ac praecise sumptam, non potest impediri effectus sacrificii.

5. *Sacrificium pro excommunicato oblatum nihil illi prodesse ex parte intercessionis Ecclesiae.* — Dico secundo: hujusmodi sacrificium oblatum pro excommunicato nihil illi prodest ex parte oblationis, seu intercessionis Ecclesiae. Suppono enim, hoc sacrificium, quatenus offertur in persona Ecclesiae, habere peculiarem vim et efficaciam saltem per modum impetrationis, ut in citatis disputationibus de sacrificio Missae latius declaravi. Quoad hanc ergo efficaciam non potest prodesse talis oblatio ipsi excommunicato, quia non potest extendi ultra intentionem principalis offerentis, ut ratio in principio proposita convincit. Et ideo sacerdos sic offerens non solum male facit, sed etiam quoad hoc nihil facit. Quod praeterea sic declaratur, et confirmatur; nam si talis sacerdos ad Deum loquens dicat se nomine Ecclesiae, et ut ministrum vel legatum ejus offerre hoc sacrificium pro Petro excommunicato, ut illi haec, vel illa bona impetret, etc., revera falsum dicet; nam Ecclesia non solum non commisit illi vices suas, ut hanc deprecationem, vel oblationem faceret nomine suo, sed potius id prohibuit, et Petrum exclusit a numero eorum, pro quibus suo nomine offerri vult; ergo talis deprecatio respectu excommunicati nullius est momenti, et efficaciae; nam petitio facta nomine alicujus ex fallacia et deceptione, nullam vim impetrandi habet.

6. *Sacerdotem non solum peccare si nomine Ecclesiae pro excommunicato sacrificet, sed etiam si in persona Christi offerat.* — Sed hinc sumet aliquis occasionem dicendi, sacerdotem offerendo pro excommunicato, si intentionem habeat offerendi non ut legatum Ecclesiae, sed precise ut ministrum Christi, non solum habere effectum, sed etiam nihil peccare, quia sacerdos, ut privata persona, non est prohibitus orare, vel offerre pro excommunicato, sed tantum ut minister Ecclesiae; ergo quando non offert pro aliquo, ut minister Ecclesiae, non solum effectum confert, sed etiam nihil peccat, quod est contra dicta in praecedente sectione. Respondeo ne-

gando consequentiam; est enim in sacerdote triplex ratio distinguenda, scilicet quatenus offert in persona Christi, vel in persona Ecclesiae, vel in propria persona, ut particularis, seu privata est. De hoc ultimo modo verum est non esse prohibitum orare pro excommunicato, ut sectione sequenti dicemus; tamen duobus primis modis prohibitum est cum discrimine supra declarato, quod in primo modo prohibitio non impedit effectum, quia non potest Ecclesia tollere potestatem ordinis a Christo datam, licet efficiat, ut usus ejus non liceat; at vero in secundo modo et prohibet, et tollit potestatem, quam ipsa concesserat ad offerendum pro aliquo in persona sua. Ratio autem, ob quam Ecclesia prohibet sacerdotem sub duabus illis primis rationibus offerre pro excommunicato, est, quia sub utraque istarum rationum est minister publicus, et sub utraque dici potest minister Ecclesiae, licet sub diverso respectu, id est, vel quia ab ipsa Ecclesia assumitur, et constituitur, ut in persona ipsius oret, vel offerat, etc., vel quia est datus a Christo ipsi Ecclesiae, ut sacrificium pro illa offerat, et inter ipsam et Deum intercedat in persona Christi. Quomodo etiam sacerdos absolvens dici potest minister Ecclesiae, id est, datus a Christo Ecclesiae ad illud munus, quod ad communem utilitatem Ecclesiae pertinet, quamvis in eo exercendo non gerat personam Ecclesiae, sed Christi. At vero in officio offerendi magis habet locum duplex illa consideratio et respectus, quia oblatio sacrificii suo proportionata modo ad omnes pertinet, ut citato loco latius dictum est. Sicut ergo Ecclesia prohibet sacerdoti, ne absolvat excommunicatum, quamvis illud ministerium faciat in persona Christi, ita prohibet ne pro excommunicato offerat in persona Christi, quia totum hoc est ministerium publicum Ecclesiae, ad quam pertinet disponere de omnibus, quae spectant ad convenientem usum ejus. Et ita tenent Alan., sup., dict. lib. 2 de Eucharist., c. 31, et Bellarmin., lib. 2 de Missa, c. 6.

7. *Sacerdos nomine Ecclesiae pro excommunicato orans, aut suffragia offerens, nihil efficit.* — Ultimo dicendum est, sacerdotem orantem, vel quaecumque alia offerentem suffragia pro excommunicato, ut ministrum Ecclesiae, nihil efficere, quod ipsi excommunicato esse possit apud Deum alicujus fructus, vel utilitatis spiritualis. Probat, quia talis actus non habet efficaciam ex privato

merito talis personae, tum quia nunc non consideratur sub ea ratione, sed ut minister Ecclesiae; tum etiam quia cum illa actio sit peccaminosa, non potest habere spiritualem fructum ex merito ipsius privati operantis. Nec etiam ex merito Ecclesiae, quia Ecclesia non vult, ut pro tali excommunicato oretur in persona sua; unde ipsa non interponit suum meritum, vel intercessionem pro tali persona; et consequenter talis sacerdos, aut minister falsum dicit, quando asserit se orare, vel intercedere pro tali excommunicato, in persona Ecclesiae; ergo nihil fructuosum facit, sicut dictum est in secunda assertionem; eadem enim est ratio in praesenti.

8. *Num excommunicatus pro se offerens fructum inde capiat.* — Duplex excusatio requiritur ut excommunicatus licite pro se offerat. — Et hinc expeditur facile dubium, si quis interroget, an sacerdos excommunicatus offerens pro seipso, aliquem fructum inde accipiat, saltem ex opere operato. Dicendum est enim, illum, per se loquendo, peccare graviter, et ex hac parte ponere obicem, ne fructum ex sacrificio capere possit. At si ponamus casum, in quo talis sacerdos excommunicatus excusetur tam in offerendo, quam in offerendo pro se ut minister publicus, tunc ita illi proderit sacrificium, sicut posset prodesse alteri excommunicato non ponenti obicem, si pro illo offereretur; est enim eadem ratio, quia distinctio, vel identitas personae hic nihil refert. Oportet autem ut duplex illa excusatio intercedat, quia duplex intercedit prohibitio: una, ne excommunicatus offerat, a qua excusari quis poterit propter urgentem necessitatem mortis, aut gravissimi scandali, aut infamiae vitandae, ut infra dicemus. Et tunc etiam necesse erit, ut saltem per contritionem procuret digne offerre. Altera prohibitio est, ne offerat sacerdos, ut publicus minister, pro excommunicato, et consequenter nec pro se ipso, si excommunicatus sit; a qua lege non excusat illa necessitas vitandi scandali; nam potest pro aliis offerre. Ut ergo ab hac etiam prohibitionem excusetur, oportet, ut intercedat vel ignorantia invincibilis, qua potest facile aliquis existimare, quaecumque ratione sit licitum sacrificium offerre, quamvis excommunicatus sit, consequenter licitum esse pro se offerre, seu applicare sibi quidquid potest in persona Christi. Imo potest alicui verisimile videri non esse intentionem Ecclesiae cum tanto rigore prohibere non offerre pro excommunicato, ut prohibuerit

etiam non offerre pro seipso, etiamsi alias licite offerat sacrificium. Praesertim quia in tantum est prohibitum offerre pro excommunicato, in quantum est prohibitum communicare cum illo; at nemo est prohibitus communicare secum, sed cum alio; ergo non est prohibitus offerre pro se specialiter, sed solum quatenus est prohibitus offerre; ergo si quis alia ratione excusetur ab illa prohibitionem, potest vel ex ignorantia, vel certe ex probabili dictamine excusari etiam a culpa, in offerendo pro se. Quod maxime locum habebit, si urgens necessitas hoc etiam postulare videatur, ut si quis sit in urgente periculo mortis. Itaque quaecumque ratione integra sit excusatio, capiet ille totum fructum non solum ex opere operantis, sed etiam ex opere operato, quamvis illum peculiarem fructum, qui est ex intercessione Ecclesiae, non recipiat, sicut dictum est de aliis excommunicatis, si pro eis offerri contingat. Posset vero hic ulterius quaeri, si quis excommunicatus pro se offerat peccando, esto, tunc non capiat fructum, an postea ablato obice tam culpae, quam censurae, reviviscat effectus talis sacrificii. Verumtamen haec quaestio universalis est de sacrificio, quoties offertur pro aliquo habente obicem, an incipiat in illo habere effectum recedente fictione. Quam breviter tractavi, et partem negantem defini in superiore tomo, disp. 76, sect. 10, circa fin.

SECTIO V.

Utrum licitum sit privatas orationes, et pia opera seu satisfactiones pro excommunicato offerre.

4. *Ratio dubitandi.* — *Prima sententia.* — Ratio dubitandi esse potest, quia Ecclesia simpliciter prohibet communicare cum excommunicato; at vero orare pro illo, vel satisfactiones offerre, quaedam communicatio est major, quam loqui cum illo, vel salutare illum; ergo est prohibita. Et confirmatur, nam offerre, aut mittere aliquod donum excommunicato, prohibitum est ex vi excommunicationis; nam est dare illi magnum signum benevolentiae et amicitiae; ergo et offerre pro illo proprias satisfactiones aut orationes quantumvis privatas; quia est major benevolentia et amicitia. Quidam ergo Doctores Catholici ita sentire videntur, praesertim Latomus, art. 7 contra Lutherum, ubi sentit, nomine communium suffragiorum, quibus privari dicitur excommunicatus, non venire tantum ea, quae publice a ministris Ecclesiae

fiunt, sed etiam, ait, *pene omnia Christianorum suffragia, quantumvis occulta, vel secreta*. Et rationem indicans inquit: *Quia optimus quisque orationes suas dirigit ad manus Christi, et corporis ejus, quod est Ecclesia, ut sic gratæ sint, quæ fortasse privatæ displicerent*. Item quia optimus quisque maxime exiit privatis, et attendit communibus.

2. *Rationes hujus sententiæ rejiciuntur*. — Quæ rationes, quidquid sit de assertionem, non sunt magni momenti; si enim intelligat justos, et quantumvis perfectos, orantes ita dirigere orationes suas ad manus Christi vel Ecclesiæ, ut nihil in particulari intendat, sed solum confuse quod Christus vel Ecclesia intendit, in hoc sensu falsum est, quod sumitur, quia hoc neque ad honestatem, neque ad perfectionem orationis pertinet; sed optimus quisque orat pro privatis, seu determinatis personis, et cum illis communicat sua spiritualia bona, prout potest, et judicat expedire secundum ordinem charitatis. Si vero intelligat, justos dirigere suas orationes ad manus Christi, quia per ipsum et propter ipsum petunt, et illa, ac pro illis petunt, quæ judicant illi esse beneplacita, sic verum est, quod assumit; tamen hoc totum servari potest in oratione privata pro excommunicato, si alioqui prohibita non est, quia talis oratio potest esse profecta ex charitate, et habere omnes circumstantias necessarias, ut propter Christum fiat, et propter ejus merita acceptetur. Quod autem ad intentionem Ecclesiæ spectat, illa necessaria non est, ut privata oratio recte et licite fiat, quia neque de hac re datum est præceptum, neque talis oratio fundatur in communi merito, aut oblatione totius Ecclesiæ; satis ergo est, ut non sit prohibita per Ecclesiam. In hoc ergo insistendum est, an Ecclesiæ prohibitio ad hoc extendatur. Nam D. Thomas, in Quodlib. 11, art. 9, absolute, et sine limitatione dicit, orare pro excommunicato ita esse prohibitum, sicut audire Missam cum illo; at vero audire Missam non est ministerium publicum, sed opus privatæ personæ; ergo eadem ratione intelligere videtur, privatam orationem pro excommunicato esse prohibitam. Indicat, licet obscure, Hostiensis, in cap. Cum voluntate, de Sententia excommunicationis.

Questionis resolutio.

3. Nihilominus dicendum est, licitum esse privatim pro excommunicato orare, propriam

et personalem satisfactionem pro illo offerendo eo modo, quo inter Ecclesiæ membra fieri potest. Hæc est communis sententia, quæ sumitur ex D. Thoma in 4, dist. 18, ubi sentit, excommunicatum solum excludi a communionem fidelium, quantum ad suffragia Ecclesiæ communia, et quantum ad hoc ut non sit orandum cum illis; et in solut. 1, ait, bene posse orare pro illis, quamvis non inter orationes, quæ pro membris Ecclesiæ sunt. Idem tenet Durandus ibi, quæst. 3; Richardus, art. 7, quæst. 2; Paludanus, quæst. 1, art. 4; Gabriel, quæst. 2, dub. 4, et lect. 25 in canonem, et alii, quos statim referam. Rationem aliqui reddunt, quia Ecclesia non potest prohibere hujusmodi orationes, quia pertinent ad illam Sanctorum communionem, quæ in sola charitate fundatur. Sed hæc ratio non cogit, quia præter generalem illam communionem addit specialem communicationem propriarum orationum et suffragiorum per privatam intentionem et applicationem. Alii ergo eandem impotentiam colligere conantur ex eo quod hæc applicatio potest fieri per actum mere internum, in quem Ecclesia non habet potestatem. Sed hæc ratio ad summum probat de orationibus et actibus omnino mentalibus, non tamen de externis etiam per accidens occultis; nam Ecclesia potest prohibere ne hi actus hac vel illa intentione fiant, ut ex materia de legibus nunc suppono; ergo ex hac parte nihil repugnaret prohibere, ne fiant intentione proficiendi excommunicatis, atque adeo ne pro illis offerantur. Et ideo quidquid sit de absoluta potestate Ecclesiæ, melius hoc probatur, quia de facto id non prohibuit, ut praxis etiam, et consuetudo id satis ostendunt. Estque id etiam consentaneum Ecclesiasticæ pietati; nam aliud esset nimis acerbum, multumque derogans fraternæ charitati. Item quia hoc modo licet orare pro ethnicis et publicanis, et quibuscumque infidelibus; ergo et pro excommunicatis.

4. *Licitum est sacerdoti in Missa orare pro excommunicato, ut persona privata est*. — Atque hinc inferitur, licitum esse sacerdoti, ut privata persona est, orare in Missa pro excommunicato, scilicet in illis partibus Missæ, in quibus vel mentaliter orat, ut in Memento, vel occulte, et secreta. Ita tenet Sylvester, verbo *Excommunicatio* 1, § 2, et verbo *Missa* 1, quæst. 8, conclus. 4; et Angelus, verbo *Missa*, num. 51; qui citant Hostiensem; Armilla, verbo *Excommunicatio*, num. 4; Soto, in 4, distinctione 22, quæst. 1,

art. 1, circa finem; Covarruvias, in c. Alma, part. 1, § 6, num. 4; Navarrus, in Summa, cap. 27, num. 26, et in Enchiridio de Orat., cap. 19, num. 67, et sequentibus. Ratio est, quia sacerdos, licet ministerium publicum exercent, non desinit esse persona privata, nec tenetur toto illo tempore ita gerere munus publicum, ut non possit ut privata persona operari vel successivis morulis, vel simul diversa intentione; sicut ergo potest pro amicis vel aliis privatim orare, ita etiam pro excommunicatis, dummodo eos nominatim non exprimat in canone vel in aliis orationibus publicis; hoc enim prohibitum est, ut omnes citati auctores docent; et sumitur ex Leone P., epist. 40 ad Anatolium, et ex Cypriano, et aliis supra adductis. De alia vero oratione privata nulla est prohibitio, quin illo tempore fieri possit.

5. Dicunt aliqui, etiam in Memento, orare sacerdotem, ut ministrum publicum Ecclesiæ; et ideo ibi etiam prohiberi pro excommunicatis orare; unde in fine illius orationis subjungit sacerdos: *Pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis*; quæ verba referuntur ad omnes pro quibus in Memento oraverat. Sicut ergo non licet pro excommunicatis sacrificium offerre, ita nec in Memento pro illis orare. Respondetur, quantumvis sacerdos gerat personam publicam etiam in illo actu, nunquam ita exuere privatam, quin possit ex sua intentione sub hac ratione orare pro excommunicato, et non in persona Ecclesiæ, et postea cum subjungit illa verba: *Pro quibus, etc.* ex eadem intentione ad eos, qui sunt capaces illius oblationis vel pro quibus ipse in persona Ecclesiæ oraverit, se convertere. Non est ergo cur in hac re scrupulum faciamus; quanquam nonnulli moderni Theologi audeant simpliciter definire, non esse licitum, sine majori fundamento.

6. Quin potius addunt Sylvester, et Angelus, esse licitum sacerdoti, dum publice orat nomine totius Ecclesiæ, simul intentione privata, et in propria persona eandem petitionem facere pro excommunicato, dummodo exterius illum specialiter non nominet, quia non repugnat, eandem orationem duplici intentione, et quasi in duplici sensu exterius proferre. Quod magis declarans Navarrus ait licitum esse sacerdoti totum pium opus

dicendi Missam, et sacrificandi, et cantandi, vel orandi Horas Canonicas, quatenus est proprium opus talis privatæ personæ, per quod habet suum meritum, vel satisfactionem, vel impetrationem ex opere operantis, offerre privata intentione pro excommunicato, quia secundum illum respectum illa est privata oratio, vel satisfactio, cujus applicatio voluntaria est, et de illa nulla facta est prohibitio; et ideo quantum est ex vi censuræ, nihil repugnat, quin pro excommunicato offeratur. Dico autem, *quantum est ex vi censuræ*, quia aliunde ex prava dispositione excommunicati potest esse impedimentum, scilicet, si in peccato mortali sit, præsertim quoad fructum satisfactionis, si pro eo offeratur, quia quamdiu aliquis est in peccato mortali, nulla satisfactio potest ei applicari, nec poena remitti. Impetratio vero habere potest aliquem effectum; nam per orationes impetrari potest bona dispositio, vel aliquid auxilium ad illam. Et idcirco oratio pro aliquo non semper supponit in illo bonam dispositionem, sicut propriæ satisfactionis communicatio.

7. *Ratio dubitandi solvitur*. — Ad rationem ergo dubitandi in principio positam respondetur, hujusmodi orationem privatam pro excommunicato non esse communicationem prohibitam ex vi hujus censuræ, imo nec proprie esse communicationem cum illo, sed esse quoddam opus misericordiæ, seu spiritualis eleemosynæ, quæ ex bonis propriis et privatim prohibita non est, quod etiam suo modo in corporali eleemosyna locum habet, ut infra dicemus; et ideo etiam non est hoc signum specialis benevolentiae, et amicitiae, præsertim cum per actum internum vel occultum fiat, ita ut necesse non sit in alterius notitiam devenire, quanquam ad totum sit accidentarium, et ad vim excommunicationis non referat. Hic vero inquiri poterat, an possit quis offerre pro excommunicato propriam et particularem satisfactionem ex opere operato sibi provenientem ex sacrificio, vel etiam ex sacramento. Sed hæc quæstio locum non habet, quia, ut opinor, hic fructus non potest aliis communicari, ut in propriis locis superiori tomo tractavi. Si autem ille fructus communicabilis esset, ex parte censuræ id non repugnaret, ut constat ex generalibus principiis positiss.